

પાઠ ૩

પાઠ

વિશાલની સારવાર

વિશાલ કા ઇલાજ

વિશાલ : પ્રણામ વૈદરાજ.

પ્રણામ વૈદરાજ ।

વૈદરાજ : નમસ્કાર ભાઈ, આવો, શું તકલીફ છે?

નમસ્કાર ભાઈ, આવો । શું તકલીફ છે ?

વિશાલ : ઘણા દિવસથી તબિયત ખરાબ રહે છે. વારંવાર ઝાડા થઈ રહ્યા છે. ઘરગથ્થુ દવાઓ ખાઈ રહ્યો છું. પણ કોઈ ફેર પડી રહ્યો નથી.

ઘણા દિવસથી તબિયત ખરાબ રહે છે । વારંવાર ઝાડા થઈ રહ્યાં છે । ઘરગથ્થુ દવાઓ ખાઈ રહ્યો છું । પણ કોઈ ફેર પડી રહ્યો નથી ।

વૈદરાજ : આવું કેટલા દિવસથી ચાલી રહ્યું છે.

આવું કેટલા દિવસથી ચાલી રહ્યું છે?

વિશાલ : વૈદરાજ આવું તો ઘણા સમયથી થઈ રહ્યું છે.

વૈદરાજ આવું તો ઘણા સમયથી થઈ રહ્યું છે ।

વૈદરાજ : તરત સારવાર કરવી જોઈએ. મોડું ના કરવું જોઈએ.

તરત સારવાર કરવી જોઈએ । મોડું ના કરવું જોઈએ ।

વિશાલ : સાચી વાત છે.

સાચી વાત છે ।

વિશાલ: પ્રણામ વૈદરાજ ।

વૈદરાજ: નમસ્કાર ભાઈ, આइए, क्या तकलीफ है?

વિશાલ: बहुत दिनों से तबियत खराब रहती है । बारबार दस्त हो रहे हैं । घरेलू दवाएँ खा रहा हूँ । लेकिन कोई फर्क नहीं पड़ रहा है ।

વૈદરાજ: ऐसा कितने दिनों से चल रहा है?

વિશાલ: વૈદરાજ ऐसा तो बहुत समय से हो रहा है ।

વૈદરાજ: शीघ्र इलाज करना चाहिए । देर नहीं करनी चाहिए ।

વિશાલ: સચ વાત છે ।

વૈદરાજ: આવો, તમારી નાડી તપાસું.
 આવો, તમારી નાડી તપાસું।
 (વૈદરાજ નાડી તપાસે છે.)
 (વૈદરાજ નાડી તપાસે છે।)
 શું આજકાલ તમે બહારનું વધુ ખાઈ
 રહ્યા છો?
 શું આજકાલ તમે બહારનું વધુ ખાઈ રહ્યા
 છો ?

વિશાલ : હાજી, લગનગાળો ચાલી રહ્યો
 છે. રોજ કોઈ ને કોઈ ભોજન
 સમારંભમાં જમી રહ્યો છું.
 જાતજાતની વાનગીઓ ખાવાથી પેટ
 ખરાબ રહે છે.
 હાજી લગનગાળો ચાલી રહ્યો છે। રોજ
 કોઈને કોઈ ભોજન સમારંભમાં જમી રહ્યો
 છું। જાત-જાત ની વાનગીઓ ખાવાથી પેટ
 ખરાબ રહે છે।

વૈદરાજ : તમને ઝડા બરાબર થાય છે?
 તમને ઝાડા બરાબર થાય છે?

વિશાલ : નાજી મોટે ભાગે તકલીફ રહે
 છે.

નાજી। મોટે ભાગે તકલીફ રહે છે।

વૈદરાજ : જુઓ, એક બે દિવસ તમારે
 પ્રવાહી ખોરાક જ લેવો જોઈએ.
 ઉકાળેલું પાણી જ પીવું જોઈએ.
 તીખી વસ્તુઓ ના ખાવી જોઈએ.
 લો આ દવાનાં પડીકાં. દિવસમાં
 ત્રણ વખત છાશ સાથે લેવાનાં છે.
 જુઓ, એક બે દિવસ તમારે પ્રવાહી ખોરાક
 જ લેવો જોઈએ। ઉકાળેલું પાણી જ પીવું
 જોઈએ તાંખી વસ્તુઓ ના ખાવી જોઈએ।
 લો આ દવાનાં પડીકાં। દિવસમાં ત્રણ
 વખત છાશ સાથે લેવાનાં છે।

વિશાલ : હું કેટલા સમય સુધી તીખી
 વસ્તુઓ ન ખાઉં?
 હું કેટલા સમય સુધી તીખી વસ્તુઓ ન
 ખાઉં ?

વૈદરાજ: આઈએ, આપકી નાડી જાંચું। (વૈદરાજ
 નાડી જાંચતે હૈં) ક્યા આજકલ આપ બાહર
 કા બહુત ખા રહે હૈં?

વિશાલ: જી હાँ। શાદી કે દિન ચલ રહે હૈં।
 હરરોજ કિસી ન કિસી ભોજન-સમારોહ મેં
 ભોજન કર રહા હૂँ। ભિન્ન-ભિન્ન વ્યંજન ખાને સે
 પેટ ખરાબ રહતા હૈ।

વૈદરાજ: આપકો દસ્ત ઠીક સે આતા હૈ?

વિશાલ: જી નહીં। પ્રાયઃ તકલીફ રહતી હૈ।

વૈદરાજ: દેખિએ, એક દો દિન આપકો તરલ
 ભોજન હી લેના ચાહિએ। ઉબલા પાની હી
 પીના ચાહિએ। તાંખી ચીજેં નહીં ખાની
 ચાહિએ। લીજિએ યે દવાઈ કી પુડિયાँ।
 દિનમેં ત્રીન બાર છાછ કે સાથ લેના હૈ।

વિશાલ: મૈં કિતને સમય તક તીખી ચીજેં ન
 ખાઉં ?

વૈદરાજ : તમે એક મહિના સુધી તીખી વસ્તુઓ ખાશો નહીં.
તમે એક મહિના સુધી તીખી વસ્તુઓ
ખાશો નહીં।

વિશાલ : ઠીક છે. શું હું જાઉં?
ઠીક છે! શું હું જાઉં?

વૈદરાજ : હા. બે દિવસ પછી ફરીથી
આવો. સાંજે સાત વાગ્યા પછી
આવો.
હા। બે દિવસ પછી ફરીથી આવો। સાંજે
સાત વાગ્યા પછી આવે।

વિશાલ : સારું
(બે દિવસ પછી)
સારું (બે દિવસ પછી)

વૈદરાજ : વિશાલભાઈ, આવો. કેમ છે
હવે?

વિશાલભાઈ આવો। કેમ છે હવે?

વિશાલ : હવે મને ઘણી રાહત છે.
પાચન પણ સારી રીતે થાય છે.
હવે મને ઘણી રાહત છે। પાચન પણ
સારી રીતે થાય છે।

વૈદરાજ : સારા પાચનથી શરીર સ્વસ્થ
રહે છે. રોજ નિશ્ચિત સમયે ખાવું
જોઈએ. જેટલું જરૂર હોય તેટલું જ
ખાવું જોઈએ.

સારા પાચનથી શરીર સ્વસ્થ રહે છે। રોજ
નિશ્ચિત સમયે ખાવું જોઈએ। જેટલું જરૂર
હોય તેટલું જ ખાવું જોઈએ।

વિશાલ : સાચી વાત છે. દવાનાં બીજાં
પડીકાં આપો. વૈદજી તમારી ફી
કેટલી છે?

સાચી વાત છે। દવાના બીજાં પડીકાં
આપો। વૈદજી તમારી ફી કેટલી છે?

વૈદજી : પંદર રૂપિયા.
પંદર રૂપિયા।

વિશાલ : લો.
લો।

વિદ્યારાજ : આપ એક મહીને તક તીખી चीजें
મત ખાઈએ।

વિશાલ : જી ઠીક છે। ક્યા મેં જાઉં?

વૈદ્યરાજ : હાં દો દિનોં કે બાદ ફિર સે આइए।
શામ સાત બજે કે બાદ આइए।

વિશાલ : અચ્છા।
(દો દિનોં કે બાદ)

વૈદ્યરાજ : વિશાલ ભાઈ, આइए। अब कैसे हैं?

વિશાલ : अब मुझे बहुत आराम है। पाचन भी
अच्छी तरह से हो रहा है।

વૈદ્યરાજ : अच्छे पाचन से शरीर स्वस्थ रहता
है। रोज निश्चित समय पर खाना
चाहिए। जितना आवश्यक हो उतना ही
खाना चाहिए।

વિશાલ : सही बात है। दवा की और पुड़ियाँ
दीजिए। वૈદજી आपकी फीस कितनी है?

વૈદ્યરાજ : पंद्रह रुपए।

વિશાલ : लीजिए।

शब्दार्थ

गुजराती शब्द	देवागरी	हिंदी अर्थ
પ્રણામ	प्रणाम	प्रणाम, नमस्कार
તકલીફ	तकलीफ	तकलीफ
ખરાબ	खराब	खराब
થયું છે	थयुं छे	हुआ है
ઘણા	घणा	बहुत
સમયથી	समय थी	समय पर
તરત	तरत	शीघ्र
સારવાર	सारवार	इलाज
મોડું	मोडुं	देर
સાચી	साची	सच, सही
તપાસ	तपास	जाँच
લગનગાળો	लगनगाळो	शादी के दिन
કોઈ ન કોઈ	कोई न कोई	कोई न कोई
જાત જાતની	जात जातनी	भिन्न-भिन्न प्रकार की
પેટ ખરાબ થવું	पेट खराब थवुं	पेट खराब होना
સમારંભ	समारंभ	समारोह
વાનગી	वानगी	व्यंजन
મોટેભાગે	मोटेभागे	प्रायः
પ્રવાહી	प्रवाही	तरल
ખોરાક	खोराक	खाना, भोजन
ઉકાળેલું	उकाळेलुं	उबला हुआ
ફરીથી	फरीथी	फिर से
રાહત	राहत	आराम
રીતે	रीते	तरह
પાચન	पाचन	पाचन
જેટલું	जेटलु	जितना
તેટલું	तेटलुं	उतना
સ્વસ્થ	स्वस्थ	स्वस्थ/तंदुरुस्त
સારું	सारुं	ठीक, अच्छा
નિશ્ચિત	निश्चित	निश्चित
નિશ્ચિત	स्वस्थ	स्वस्थ
ફેર	फेर	फर्क
પડવો	पडवो	पड़ना, होना
હા જી	हा जी	जी हाँ

અભ્યાસ

I નીચે દિે ગણ વાક્યો કા અભ્યાસ કીજીણ.

1.
 - 1) આવું કેટલા દિવસથી ચાલી રહું છે?
આવું કેટલા દિવસથી ચાલી રહું છે?
 - 2) આવું ઘણા સમયથી થઈ રહું છે.
આવું ઘણા સમયથી થઈ રહું છે।
 - 3) લગનગાળો ચાલી રહ્યો છે.
લગનગાળો ચાલી રહ્યો છે।
 - 4) રોજ કોઈ ને કોઈ ભોજન સમારંભમાં જમી રહ્યો છું.
રોજ કોઈ ને કોઈ ભોજન સમારંભમાં જમી રહ્યો છું।
2.
 - 1) ઉકાળેલું પાણી જ પીવું જોઈએ.
ઉકાળેલું પાણી જ પીવું જોઈએ।
 - 2) જેટલું જોઈએ તેટલું જ ખાવું જોઈએ.
જેટલું જોઈએ તેટલું જ ખાવું જોઈએ।
 - 3) નિયત સમયે જ ખાવું જોઈએ.
નિયત સમયે જ ખાવું જોઈએ।
3.
 - 1) આવો તમારી નાડી તપાસું.
આવો તમારી નાડી તપાસું।
 - 2) શું હું જાઉં?
શું હું જાઉં?
4.
 - 1) કેટલા દિવસથી આવું ચાલે છે?
કેટલા દિવસથી આવું ચાલે છે?
 - 2) બે દિવસ પછી ફરીથી આવો.
બે દિવસ પછી ફરીથી આવો।
 - 3) આવું તો ઘણા સમયથી થઈ રહું છે.
આવું તો ઘણા સમયથી થઈ રહ્યું છે।
5.
 - 1) હવે મને ઝાડા નથી થઈ રહ્યા.
હવે મને ઝાડા નથી થઈ રહ્યા।
 - 2) ઘરગથ્થુ દવાઓ ખાઈ રહ્યો છું.
ઘરગથ્થુ દવાઓ ખાઈ રહ્યો છું।
 - 3) તમારે તીખી વસ્તુઓ ન ખાવી જોઈએ.
તમારે તીખી વસ્તુઓ ન ખાવી જોઈએ।

- 4) હવે તમારે મોડું ન કરવું જોઈએ.
હવે તમારે મોડું ન કરવું જોઈએ।
- 5) હું કેટલા સમય સુધી તીખી વસ્તુઓ ન ખાઉં?
હું કેટલા સમય સુધી તીખી વસ્તુઓ ન खाऊ?
- 6) તમે એક મહિના સુધી તીખી વસ્તુઓ ખાશો નહીં.
તમે एक महिना સુધી તીખી વસ્તુઓ खाशो नहीं।

II ઉદાહરણ કે અનુસાર વાક્ય મેં રેખાંકિત શબ્દ કે સ્થાનપર દિે ગાે પ્રત્યેક શબ્દકા પ્રયોગ કર અલગ-અલગ વાક્ય બનાઝે।

ઉદાહરણ: આપણે નિયત સમયે ખાવું જોઈએ.
આપણે નિયત સમયે ઁાવું જોઝે।
(પીવું, જવું, આવવું, વાંચવું)
(પીવું, જવું, આવવું, વાંચવું)

III વાક્યોં મેં રેખાંકિત શબ્દોં કે સ્થાન પર કોષ્ઠક મેં દિે ગાે શબ્દોંકા પ્રયોગ કર વાક્યોં કા પરિવર્તન કીજિે।

- 1) હું ખાઈ રહ્યો છું.
હું ઁાઈ રહ્યો છું।
(અમે, તું, તમે, તે, તેઓ)
(અમે, તું, તમે, તે, તેઓ)
- 2) તમે ખાઈ રહ્યાં છો.
તમે ઁાઈ રહ્યાં છો।
(જમી, ચાલી, આવી, કરી)
(જમી, ચાલી, આવી, કરી)
- 3) ઘણા સમયથી આવું થાય છે.
ઘણા સમયથી આવું થાય છે।
(દિવસથી, મહિનાથી, વર્ષોથી)
(દિવસથી, મહિનાથી, વર્ષોથી)

IV ઉદાહરણ કે અનુસાર નીચે દિે ગાે વાક્યોં કા પરિવર્તન કીજિે।

1. ઉદાહરણ: હું ખાઉં છું. હું ઁાઉં છું।
અમે ખાઈ રહ્યાં છીએ. અમે ઁાઈ રહ્યાં છીએ।
- 1) હું જઉં છું. 2) હું કરું છું.
હું જઁ છું। હું કરું છું।
- 3) હું તપાસું છું. 4) હું જોઉં છું.
હું તપાસું છું। હું જોઉં છું।

2. ઉદાહરણ: તે જાય છે.
તું જાય છે।
તમે જઈ રહ્યાં છો.
તમે જઈ રહ્યાં છો।

1) તું ખાય છે.	2) તું જુએ છે.
તું ખાય છે।	તું જુએ છે।
3) તું તપાસે છે.	4) તું કરે છે.
તું તપાસે છે।	તું કરે છે।

3. ઉદાહરણ: અમે જઈએ છીએ.
અમે જઈએ છીએ।
અમે જઈ રહ્યાં છીએ.
અમે જઈ રહ્યાં છીએ।

1) અમે ખાઈએ છીએ.	2) અમે કરીએ છીએ.
અમે ખાઈએ છીએ।	અમે કરીએ છીએ।
3) અમે તપાસીએ છીએ.	4) અમે જોઈએ છીએ.
અમે તપાસીએ છીએ।	અમે જોઈએ છીએ।

4. ઉદાહરણ: તે જાય છે.
તે જાય છે।
તેઓ જઈ રહ્યાં છે.
તેઓ જઈ રહ્યાં છે।

1) તે ખાય છે.	2) તે કરે છે.
તે ખાય છે।	તે કરે છે।
3) તે જુએ છે.	4) તે તપાસે છે.
તે જુએ છે।	તે તપાસે છે।

V ઉદાહરણ કે અનુસાર કોષ્ટક મેં દિે ગે ક્રિયાઓ કે ઉપયુક્ત રૂપો કા પ્રયોગ કર ત્રીન-ત્રીન વાક્ય બનાડે।

- ઉદાહરણ: હું ખાઉં.
હું ખાઉં।
અમે ખાઈએ.
અમે ખાઈએ।

અમારે ખાવું જોઈએ.
અમારે ખાવું જોડાઈ.

(જા, બેસ, ચાલ, કર)
(જા, બેસ, ચાલ, કર)

VI ઉદાહરણ કે અનુસાર કોષ્ટક મેં દિલ ગલ શબ્દોં કે સલથ 'થી' (થા) પરસર્ગ જોડકર વાક્ય પૂરે કીજીલ.

ઉદાહરણ: આલું કેટલા ચાલી રહું છે. (સમય)
આલું કેટલા ચાલી રહું છે? (સમય)
આલું કેટલા સમયથી ચાલી રહું છે.
આલું કેટલા સમયથી ચાલી રહું છે?

- 1) જાતજાતની પેટ ખરાબ રહે છે. (વાનગી)
જાતજાતની પેટ ખરાબ રહે છે. (વાનગી)
- 2) ઘણા આલું થઈ રહું છે. (દિવસ)
ઘણા આલું થઈ રહું છે. (દિવસ)
- 3) બે દિવસ પછી આવો. (ફરી)
બે દિવસ પછી આવો. (ફરી)
- 4) સારા શરીર સ્વસ્થ રહે છે. (પાચન)
સારા શરીર સ્વસ્થ રહે છે. (પાચન)

VII ઉદાહરણ કે અનુસાર દિલ ગલ શબ્દોં કે ઉપયુક્ત રૂપોં કા પ્રયોગ કર વાક્ય બનાડાઈ.

ઉદાહરણ: હું, ઘરગથ્થુ, દવાઓ, ખાલું, રહેલું, છે.
હું, ઘરગથ્થુ, દવાઓ, ખાલું, રહેલું, છે.

હું ઘરગથ્થુ દવાઓ ખાઈ રહ્યો છું.
હું ઘરગથ્થુ દવાઓ ખાઈ રહ્યો છું.

- 1) ઘણા, દિવસથી, આલું, ચાલલું, રહેલું, છે.
ઘણા, દિવસથી, આલું, ચાલલું, રહેલું, છે.
- 2) તમે, આજકાલ, બહારનું, ખાલું, રહેલું, છે.
તમે, આજકાલ, બહારનું, ખાલું, રહેલું, છે.
- 3) હું, ભોજન, સમારંભ, જમલું, રહેલું, છે.
હું, ભોજન, સમારંભ, જમલું, રહેલું, છે.
- 4) લગનગાળો, ચાલલું, રહેલું, છે.
લગનગાળો, ચાલલું, રહેલું, છે.

VIII કોષ્ઠક મેં સે ઉપયુક્ત ક્રિયારૂપ ચુનકર નીચે દિે ગે વાક્ય પૂરે કીજિે ।

(રહ્યા, રહ્યો, રહી)

(રહ્યા, રહ્યો, રહી)

- 1) વિશાલ દવા લઈ _____ છે.
વિશાલ દવા લઈ _____ છે ।
- 2) વૈદરાજ નાડી તપાસી _____ છે.
વૈદરાજ નાડી તપાસી _____ છે ।
- 3) કવિતા દવા લઈ _____ છે.
કવિતા દવા લઈ _____ છે ।
- 4) વિશાલ અને વૈદરાજ વાત કરી _____ છે.
વિશાલ અને વૈદરાજ વાત કરી _____ છે ।
- 5) કવિતા અને હું દવા લેવા જઈ _____ છીએ.
કવિતા અને હું દવા લેવા જઈ _____ છીએ ।

IX નીચે દિે ગે વાક્યોં કે નિષેધવાચક રૂપ બનાડિે ।

- 1) મને ઝાડા થઈ રહ્યાં છે.
મને ઝાડા થઈ રહ્યાં છે ।
- 2) મને ફરક પડી રહ્યો છે.
મને ફરક પડી રહ્યો છે ।
- 3) તીખી વસ્તુઓ ખાવી જોઈએ.
તીખી વસ્તુઓ ખાવી જોઈએ ।
- 4) શું હું તીખી વસ્તુઓ ખાઉં.
શું હું તીખી વસ્તુઓ ખાઉં ?
- 5) તમારે ઉકાળેલું પાણી પીવું જોઈએ.
તમારે ઉકાળેલું પાણી પીવું જોઈએ ।

પઢિે ઔર સમજિે

વર્ષઋતુનો આરંભ

ચોમાસાની ઋતુની શરૂઆત થઈ રહી છે. આકાશમાં કાળાં-કાળાં વાદળો દેખાઈ રહ્યાં છે. વરસાદ વરસી રહ્યો છે. શાળામાંથી બાળકો ઘરે જવા દોડાદોડી કરી રહ્યાં છે. રસ્તા ઉપર વાહનોની અવરજવર વધી રહી છે. ચાની દુકાનમાં ચા બની રહી છે. લોકો ચા સાથે ગરમાગરમ ભજિયાની લિજ્જત માણિે રહ્યાં છે. આકાશમાં વીજળીનો કડકડાટ થઈ રહ્યો છે. રસ્તામાંના લોકો ઘર તરફ દોડી રહ્યાં છે.

વર્ષઋતુનો આરંભ

ચોમાસાની ઋતુની શરૂઆત થઈ રહી છે. આકાશમાં કાળાંકાળાં વાદળો દેખાઈ રહ્યાં છે. વરસાદ વરસી રહ્યો છે. શાળામાંથી બાળકો ઘરે જવા દોડાદોડી કરી રહ્યાં છે. રસ્તા

उपर वाहनोनी अवरजवर वधी रही छे। चानी दुकानमां चा बनी रही छे। लोको चा साथे गरमागरम भजियानी लिज्जत माणि रह्यां छे। आकाशमां वीजलीनो कड़कडाट थई रह्यां छे। रस्तामांनो लोको घर तरफ दोडी रह्या छे।

शब्दार्थ

गुजराती शब्द	देवागरी	हिंदी अर्थ
आकाश	आकाश	आकाश
वर्षाऋतु	वर्षाऋतु	वर्षाऋतु, वर्षा का मौसम
आरंभ	आरंभ	शुरू, आरंभ
चौमासु	चौमासुं	चौमासा (बरसात के चार महिने)
काळांकाळां	काळांकाळां	काले काले
वादळ	वादळ	मेघ, बादल
देखाई	देखाई	दिखना
वरसाद	वरसाद	बरसात
वरसी	वरसी	बरस
दोडादोडी	दोड़ादोड़ी	दौड़धूप
रस्ता पर	रस्ता पर	रास्ते पर
वाहन	वाहन	वाहन, सवारी
अवरजवर	अवरजवर	आना-जाना
वधी	वधी	बढ़ी
दुकान	दुकान	दुकान
गरमागरम	गरमागरम	गरमागरम
लिज्जत	लिज्जत	स्वाद, लज्जत
माणि	माणि	माजा लेना
वीजली	वीजली	बीजली
कड़कडाट	कड़कडाट	बीजलीकी कड़कड़ाहट
लोको	लोको	लोग
तरफ	तरफ	ओर

अभ्यास

I अनुच्छेद के आधार पर नीचे दिए गए प्रश्नों के उत्तर दीजिए।

- 1) कઈ ऋतु विशे वात थई रही छे?
कई ऋतु विशे वात थई रही छे?

- 2) રસ્તામાં શું શું દેખાઈ રહ્યું છે?
રસ્તામાં શું શું દેખાઈ રહ્યું છે?
- 3) લોકો શાની લિજ્જત માણિ રહ્યાં છે?
લોકો શાની લિજ્જત માણિ રહ્યાં છે?
- 4) આકાશમાં શું શું દેખાઈ રહ્યું છે?
આકાશમાં શું શું દેખાઈ રહ્યું છે?

II **બારીં ઓર દિઁ ગઁ શબ્દોં કો દાહિની ઓર દિઁ ગઁ શબ્દોં કે સાથ મિલાન કર વાક્યાંશ બનાઁ.**

1) કાળાં કાળાં	શાળાના બાળકો
કાળાં કાળાં	શાળાના બાળકો
2) દોડાદોડી	વાહનોની
દોડાદોડી	વાહનોની
3) અવરજવર	વાદળો
અવરજવર	વાદળો
4) ગરમાગરમ	વીજળીનો
ગરમા ગરમ	વીજળીનો
5) કડકડાટ	ચા અને ભજિયાં
કડકડાટ	ચા અને ભજિયાં

III **હિંદી મેં અનુવાદ કીજિઁ.**

સવારનો સમય છે. બધાં પોતાનું કામ કરી રહ્યાં છે. અમે બે ભાઈ-બહેન છીએ. મારી બહેન નર્સ છે. તે દવાખાને જઈ રહી છે. હું દસમા ધોરણમાં ભણું છું. હું વાંચી રહ્યો છું.

IV **ગુજરાતી મેં અનુવાદ કીજિઁ.**

શામ કે ચાર બજ રહે હૈં। અબ હમેં અસ્પતાલ ચલના ચાહિઁ। હમેં અપના ઇલાજ અછ્હે ડાક્ટર કે પાસ કરાના ચાહિઁ। ડૉ. મનોજ અછ્હે ડાક્ટર હૈં। અસ્પતાલ મેં ડાક્ટર ઓર નર્સ આ-જા રહે હૈં। મરીજ ભી આ રહે હૈં। સબ લોગ દૌડા દૌડી કર રહે હૈં। વે અપને-અપને મરીજોં કે વિષય મેં પૂછ રહે હૈં। શામ કે સાત બજે રહે હૈં। અબ હમેં ઘર ચલના ચાહિઁ।

V **અપને કિસી રિશ્તેદાર સે અસ્પતાલ મેં મિલને જાને કે બારે મેં ગુજરાતી મેં ઁક છોટા સા અનુચ્છેદ લિખિઁ.**

टिप्पणियाँ

I इस पाठ में निम्न प्रकार के वाक्यों का परिचय दिया गया है।

- 1) વારંવાર ઝાડા થઈ રહ્યાં છે. बारबार दस्त हो रहे हैं।
 वारंवार झाडा थई रह्यां छे।
- 2) ઘરગથ્થુ દવાઓ ખાઈ રહ્યો છું. घरेलू दवाएँ खा रहा हूँ।
 घरगथ्थु दवाओ खाई रह्यो छुं।

उपर्युक्त वाक्यों के रेखांकित शब्दों में दो दो क्रियाएँ तथा योजक क्रिया के विभिन्न रूपों का प्रयोग हुआ है। प्रत्येक वाक्य में पहला क्रिया रूप कर्ता की मुख्य क्रिया को दिखाता है। इस क्रिया के मूल रूप में '-ई' (-ई) प्रत्यय जोड़ा गया है। दूसरा क्रिया रूप 'रह' क्रिया का भूतकालिक रूप, लिंग तथा वचन के अनुसार दिया है। अंत में योजक क्रिया का उपयुक्त रूप भी है। ऐसे वाक्य हिंदी के अपूर्ण वर्तमानकाल के वाक्यों के समान हैं। गुजराती में अपूर्ण वर्तमानकालिक क्रियारूप किस तरह बनते हैं यह नीचे दिखाया गया है।

मूल क्रिया + '-ई' (-ई) + 'रह' + लिंग + वचन + 'छ' 'छ' के उपयुक्त रूप

	एकवचन	बहुवचन
उत्तम पुरुष	હું ખાઈ રહ્યો છું. હું खाई रह्यो छुं। मैं खा रहा हूँ।	અમે ખાઈ રહ્યાં છીએ. अमे खाई रह्यां छीए। हम खा रह हैं।
मध्यम पुरुष	તું ખાઈ રહ્યો છે. તું खाई रह्यो छे। तु खा रहा है।	તમે ખાઈ રહ્યાં છો. तमे/आप खाई रह्यां छो। आप खा रहे हैं।
अन्य पुरुष	તે ખાઈ રહ્યો છે. તે खाई रह्यो छे। वह खा रहा है। તે ખાઈ રહી છે. वे खाई रही छे। वह खा रही है। તે ખાઈ રહ્યું છે. ते खाई रह्युं छे।	તેઓ ખાઈ રહ્યાં છે. तेओ खाई रह्यां छे। वे खा रहे हैं। તેઓ ખાઈ રહીં છે. तेओ खाई रहीं छे। वे खा रहीं हैं। वह खा रहा/रही/रह्युं।

समझिए कि गुजराती में अन्य पुरुष एकवचन में अपूर्ण वर्तमानकाल में भी क्रिया लिंग के अनुसार तीन प्रकार से बदलती है, जैसे - पुल्लिंग - स्त्रीलिंग - नपुंसकलिंग।

II

- 1) તરતજ ઈલાજ કરાવવો જોઈએ. શીઘ્ર હી ઇલાજ કરાના યાહિયે।
તરતજ ઇલાજ કરાવવો જોડિયે।
- 2) પ્રવાહી ખોરાક જ લેવો જોઈએ. તરલ ભોજન હી લેના યાહિયે।
પ્રવાહી ખોરાક જ લેવો જાડિયે।
- 3) સાંજે સાત વાગ્યા પછી શામ સાત બજે કે બાદ આના યાહિયે।
આવવું જોઈએ.
સાંજે સાત વાગ્યા પછી આવવું જોડિયે।

III

- 1) આવો તમારી નાડી તપાસું. આઓ, આપકી નાડી જાંચું।
આવો તમારી નાડી તપાસું।
- 2) શું હું જાઉં? કયા મૈં જાઁં?
શું હું જાઁં?

ऊपर दिए गए वाक्य हिंदी के 'जाऊँ' 'देखूँ' 'करूँ' जैसे क्रियावाले वाक्य ही हैं। वे अनुमतिबोधक होते हैं। ऐसे वाक्यों में वक्ता क्रिया करने की अनुमति लेता है। गुजराती में मूल क्रिया के साथ 'ઉં' (ऊँ) जोड़ने से अनुमतिबोधक क्रिया होती है।

તપાસ+ઉં = તપાસું	જા + ઉં = જાઉં
तपास + ऊँ = तपासुं	जा + ऊँ = जाऊँ

IV

- 1) ઘણા દિવસથી ઝાડા થઈ રહ્યા છે. बहुत दिनों से दस्त हो रहे हैं।
ઘણા દિવસથી ઝાડા થઈ રહ્યા છે।
- 2) કેટલા સમયથી આવું ચાલી રહ્યું છે. कितने समय से ऐसा चल रहा है ?
કેટલા સમયથી આવું ચલી રહ્યું છે?
- 3) સારા પાચનથી શરીર સ્વસ્થ રહે अच्छे पाचन से शरीर स्वस्थ रहता है।
થાય છે.
સારા પાચનથી શરીર સ્વસ્થ રહે છે।

उपर्युक्त वाक्यों के रेखांकित शब्दों में '-थी' (-थी) परसर्ग का प्रयोग हुआ है। संज्ञा के साथ '-थी' परसर्ग लगाने से निश्चित स्थान या समय का बोध होता है। तीसरे वाक्य में '-थी' परसर्ग का प्रयोग हिंदी के 'से' जैसे अपादान और करण कारकों के प्रयोग जैसा है। पहले तथा दूसरे वाक्यों में '-थी' (-थी) परसर्ग लगाने से क्रिया शुरू होने के निश्चित समय का बोध होता है। तीसरे वाक्य में '-थी' (-थी) परसर्ग क्रिया करने का उपकरण/कारण का बोध कराता है। दोनों प्रयोग हिंदी के 'से' जैसे हैं जो अपादान तथा करण कारक बोधक हैं।